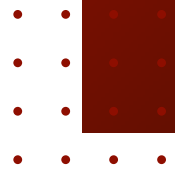

ПОДАТКОВІ НАСЛІДКИ ТА ОБЛІК ЗНИЩЕНОГО МАЙНА

Пошкодження або знищення майна підприємства тягне не лише матеріальні втрати, а й вимагає виконання певних дій для податкового та бухгалтерського обліку. Коректне документування випадку з точки зору податкових вимог збереже вам час і допоможе при можливих перевірках. Необхідно зробити наступне:

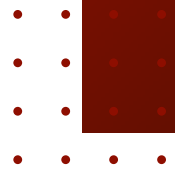
- **Повідомити податкову про втрату документів (за потреби).** Якщо внаслідок бойових дій знищено первинні документи чи інші документи, пов'язані зі сплатою податків, діють особливі правила повідомлення податкових органів:
- **Якщо ваше підприємство знаходиться на території активних бойових дій або окупованій території,** скористайтеся п.п. 69.28 підрозд. 10 розд. XX Податкового кодексу: подайте до податкової повідомлення про знищення документів.
- **Якщо підприємство в іншому регіоні України (де бойових дій немає),** діє норма п. 44.5 Податкового кодексу: ви зобов'язані протягом 5 робочих днів з моменту втрати документів письмово повідомити податкову інспекцію за місцем вашої реєстрації про факт знищення документації.
- **Відновити документацію.** Після подання повідомлення у вас є 90 календарних днів, щоб відновити втрачені документи (відновити облік, зробити дублікатні примірники накладних, актів, відновити архівні копії тощо). Подбайте, щоб на кінець цього строку необхідні для перевірки документи знову були в наявності.
- **Інвентаризація та списання знищених активів.** Проведіть позачергову інвентаризацію майна після інциденту. Зафіксуйте в акті інвентаризації всі втрати (що і в якій кількості знищено або стало непридатним). На підставі зібраної доказової бази оформіть списання знищених активів у бухгалтерському обліку. Таке списання має бути документально підтверджено актами, довідками, висновками, фото тощо – усім, що було зібрано при документуванні збитків. В бухгалтерських проведеннях відобразіть суму втрат. Це необхідно для того, щоб у фінансовій звітності збитки були належним чином показані, а також для подальшого врахування таких втрат з точки зору оподаткування (збитки від надзвичайних подій).
- **Зберігання документів для перевірки.** Усі документи, на підставі яких ви списали знищене майно і відобразили збитки, зберігайте у належному порядку. Податкова може провести перевірку правильності списання таких активів. Строки давності для перевірок за воєнний період наразі зупинені, але після війни інспектори можуть повернутися до цих питань. Тому зберігайте акти, довідки, фото, експертні висновки, накази про списання тощо не менше 3 років після закінчення воєнного стану (або довше, якщо буде продовжено спецстроки).

Зверніть увагу: постановою КМУ № 904 (зміни до постанови № 303 про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану) від перевірок звільнено нерухоме майно підприємств, знищене або пошкоджене внаслідок бойових дій, а також об'єкти на територіях активних чи можливих бойових дій, тимчасово окупованих територіях, землях ризикованого землеробства та територіях, забруднених вибухонебезпечними предметами.

Підставою для звільнення є офіційно задокументований факт пошкодження (зокрема, через Реєстр пошкодженого та знищеного майна).

Державний контроль зберігається там, де йдеться про життя і здоров'я людей, довкілля, безпеку держави та міжнародні зобов'язання.

ВАРІАНТИ ДІЙ РОБОТОДАВЦЯ, ЯКЩО ПІДПРИЄМСТВО ПОШКОДЖЕНО

Якщо внаслідок обстрілів чи інших бойових дій робочі приміщення підприємства зруйновані або серйозно пошкоджені, виникає питання щодо подальших дій із працівниками.

ПРОБЛЕМА:

Місце роботи недоступне, виробничий процес зупинився, а строки відновлення роботи невідомі. Трудове законодавство в умовах воєнного стану передбачає кілька правових механізмів, які може застосувати роботодавець для врегулювання ситуації з трудовими відносинами без порушення прав працівників.

Нижче розглянемо п'ять законних варіантів (можна комбінувати декілька заходів одночасно для різних категорій працівників):

1. ОФОРМЛЕННЯ ПРОСТОЮ (СТ. 113 КЗПП)

Суть механізму: Простій – це тимчасове повне або часткове зупинення роботи, не з вини працівників. Воєнні дії, знищення виробничих приміщень чи відсутність можливості забезпечити робочий процес є законними підставами для оголошення простою.

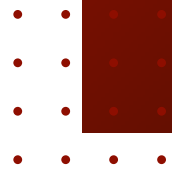
Ключові особливості:

- Працівники не виконують роботу, але залишаються в трудових відносинах (їх не звільняють).
- Роботодавець зобов'язаний виплачувати їм під час простою не менше 2/3 окладу (тарифної ставки).
- Простій можна оголосити як для всього підприємства, так і для окремих підрозділів чи навіть конкретних працівників (якщо частина може працювати, а частина ні).

Процедура впровадження простою:

1. Зафіксувати факт неможливості роботи. Скласти акт чи службову записку про те, що через руйнування приміщень підприємство не функціонує. Додайте фото пошкоджень, довідки від компетентних органів тощо для підтвердження причин простою.

2. Видати наказ про простій. Керівник видає наказ (розпорядження) про оголошення простою. У наказі зазначається причина простою (наприклад, «у зв'язку з бойовими діями та руйнуванням виробничих приміщень»), дата початку простою та перелік працівників, яких він стосується (або структурних підрозділів).

Процедура впровадження простою (продовження):

3. Ознайомити працівників. Доведіть зміст наказу до відома всіх працівників, яких це стосується. Бажано отримати від них підпис про ознайомлення. В умовах воєнного стану допустимо також ознайомлення засобами електронного зв'язку (наприклад, розсилання наказу на корпоративні електронні скриньки з фіксацією отримання).

Варто врахувати, що режим простою зберігає трудові відносини зі штатом до моменту відновлення роботи, уникнувши звільнень. При цьому фінансове навантаження на роботодавця зменшується (зарплата 2/3 окладу замість повної).

Державна підтримка: частину виплат за час простою (зарплату та ЄСВ) можна компенсувати за програмою «Точка опори» — заява до центру зайнятості протягом 90 днів (див. розділ «Державні програми підтримки бізнесу»).

2. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ (СТ. 60-2 КЗПП)

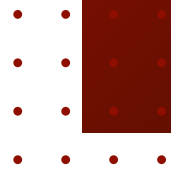
Суть механізму: Якщо характер роботи працівників це дозволяє, роботодавець може перевести їх на дистанційну (віддалену) роботу – тобто працювання поза стаціонарним робочим місцем, за місцем проживання працівника або в іншому безпечному місці.

Ключові умови:

- Робота працівника повинна за своїм характером дозволяти дистанційне виконання (наприклад, офісні співробітники, бухгалтери, HR, IT-фахівці, частина менеджменту тощо). Якщо ж людина працювала на виробничому обладнанні, яке знищено, – їй дистанційна робота не підходить.
- Заробітна плата виплачується в повному обсязі, оскільки працівник продовжує працювати (тільки місце роботи змінилося).
- Роботодавець за можливості має забезпечити працівників необхідними засобами для роботи або надати компенсацію за використання їхнього особистого обладнання/інтернету (якщо це обумовлено внутрішніми положеннями).

Процедура запровадження дистанційної роботи:

1. Визначити, кого можна перевести на дистанційну. Проаналізуйте всі наявні посади і вирішіть, які функції можуть виконуватися поза офісом. Можливо, частину працівників (наприклад, адміністративний персонал) ви одразу переведете на віддалений режим.

Процедура запровадження дистанційної роботи (продовження):

2. Видати наказ про дистанційну роботу. У наказі слід зазначити, що з певної дати такі-то працівники переводяться на дистанційний режим роботи. Також пропишіть основні умови: режим роботи (графік), як відбувається комунікація, подання звітів, виконання завдань, хто забезпечує обладнання тощо.

3. Довести умови до відома працівників. Ознайомте працівників з наказом та новими правилами роботи (під підпис або електронно). Роз'ясніть, як буде здійснюватися взаємодія: наприклад, щоденні онлайн-наради, звіти на пошту, години доступності на зв'язку тощо.

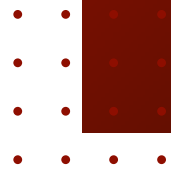
Перевага: дистанційна робота дозволяє продовжити діяльність підприємства навіть за відсутності офісу чи виробничих приміщень. Працівники залишаються продуктивними, підприємство виконує зобов'язання перед клієнтами, і уникаються простой.

3. ПЕРЕВЕДЕННЯ ПРАЦІВНИКА НА ІНШУ РОБОТУ (ЗА ЗГОДОЮ)

Суть механізму: Якщо основне місце роботи працівника знищене або недоступне, працівника можна перевести на іншу роботу – тимчасово або постійно, за його згодою.

Ключові особливості:

- Переведення можливе тільки за письмовою згодою працівника. Примусово змінити істотні умови праці не можна, але в умовах війни працівники часто самі погоджуються, аби зберегти роботу.
- Нове місце роботи може бути в межах того самого підприємства (інший підрозділ, інша посада) або в іншого роботодавця (наприклад, тимчасове переведення на підприємство-партнер чи в філію в іншому місті).
- Переведення можливе на вакантну посаду або за строковим трудовим договором для заміщення тимчасово відсутнього працівника в іншому підрозділі/філії.

3. ПЕРЕВЕДЕННЯ ПРАЦІВНИКА НА ІНШУ РОБОТУ (ЗА ЗГОДОЮ) (ПРОДОВЖЕННЯ)

Процедура переведення:

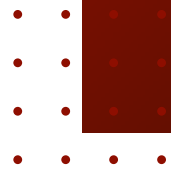
1. Проаналізувати можливі варіанти. Керівництво має визначити, чи є в компанії або пов'язаних структурах робота, яку може виконувати працівник з потрібною кваліфікацією. Розгляньте різні варіанти: інший відділ, інша посада, робота в іншому місті тощо.
2. Отримати згоду працівника. Обговоріть з працівником запропонований варіант: яка посада, які обов'язки, на який період (якщо тимчасово), які умови оплати. Якщо працівник погоджується, він пише заяву або ставить підпис на наказі про переведення, підтверджуючи свою згоду.
3. Оформити наказ про переведення. Видається наказ, де зазначаються нова посада (або новий роботодавець, якщо це міжюридичне переведення), дата початку роботи, тривалість (якщо тимчасово) та інші умови.

Перевага: правильне переведення дозволяє зберегти зайнятість працівника і водночас мінімізувати простої. Роботодавець не втрачає цінного кадра, працівник отримує можливість продовжувати працювати і заробляти, навіть якщо його колишнє робоче місце зруйноване.

4. НАДАННЯ ВІДПУСТКИ ПРАЦІВНИКАМ (ОПЛАЧУВАНІ АБО БЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАРПЛАТИ)

Суть механізму: Ще один спосіб тимчасово «перекрити» період, поки підприємство не працює, – відправити працівників у відпустки (як оплачувані, так і за свій рахунок). Можливі варіанти:

- **Щорічна оплачувана відпустка.** Працівник може використати належні йому дні щорічної відпустки (як за затвердженим графіком, так і поза графіком – за домовленістю).
- **Інші оплачувані відпустки, передбачені КЗпП.** Наприклад, додаткова відпустка «на дітей», навчальна відпустка тощо, якщо є підстави.
- **Відпустка без збереження заробітної плати (за свій рахунок) на період воєнного стану.** Ст. 12 Закону № 2136-IX дозволяє у період дії воєнного стану за угодою сторін встановлювати відпустку без з/п будь-якої тривалості (обмеження 15 днів не діє).

4. НАДАННЯ ВІДПУСТКИ ПРАЦІВНИКАМ (ОПЛАЧУВАНОЇ АБО БЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАРПЛАТИ) (ПРОДОВЖЕННЯ)

Особливості застосування:

- Відправлення у відпустку, особливо без збереження зарплати, здійснюється виключно за бажанням працівника. Тобто ініціатива має виходити від самого працівника (заява працівника є обов'язковою). Примусово відправити у відпустку без оплати роботодавець не може.
- Якщо працівник не хоче або не може піти у відпустку, варто розглянути інші механізми (простій або призупинення договору).

Перевага: відпустка (у т.ч. безоплатна) не розриває трудового договору і не відбувається нарахування оплати за простій. Працівник фактично тимчасово не працює, але й не звільнений; роботодавець не несе витрат на зарплату (якщо це відпустка за свій рахунок), або несе мінімальні витрати (якщо це щорічна відпустка, що і так передбачена бюджетом).

5. ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ (СТ. 13 ЗАКОНУ №2136-ІХ)

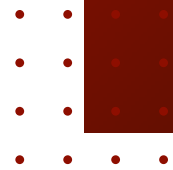
Суть механізму: Призупинення трудового договору – це тимчасове припинення обов'язку роботодавця надавати роботу і обов'язку працівника її виконувати. Запроваджено як екстрений захід на період війни, коли робота об'єктивно не може надаватися.

Коли застосовується: призупинення можливе, якщо підприємство фізично не може функціонувати внаслідок бойових дій. Типові випадки:

- Підприємство повністю зруйноване або настільки пошкоджене, що роботу продовжувати неможливо.
- Доступу до робочих місць немає (територія окупована, перекрита, небезпечна).
- Відновлення роботи неможливе або строки невідомі. Тобто у найближчій перспективі діяльність не відновиться.

Важливі моменти:

- Призупинення трудового договору не є звільненням. Працівник залишається у штаті, але тимчасово ані не працює, ані не отримує зарплату.
- Оплата праці: на час призупинення роботодавець не виплачує заробітну плату. Однак закон встановлює, що компенсацію невиключеної зарплати та ЄСВ в майбутньому має здійснити держава-агресор (російська федерація). Тобто, по суті, ці суми визнаються боргом росії перед працівником і роботодавцем, який сплатив ЄСВ.
- Призупинення оформлюється наказом і триває до моменту, коли роботу можна відновити або до завершення воєнного стану.

5. ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ (СТ. 13 ЗАКОНУ №2136-IX) (ПРОДОВЖЕННЯ)

Процедура призупинення трудових договорів:

1. Підготовка підстав. Зберіть докази того, що роботу надавати неможливо: акт руйнування, фото розбитих приміщень, лист від військової адміністрації про небезпеку роботи на цій території тощо.

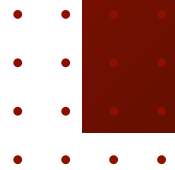
2. Наказ про призупинення. Видайте наказ, в якому перерахуйте трудові договори (посади і ПІБ працівників), дію яких призупиняєте, та підстави – наприклад, «у зв'язку з неможливістю забезпечити працівників роботою через знищення виробничих потужностей внаслідок бойових дій». Зазначте дату початку призупинення (і окремо потім наказом поновите дію договорів, коли це стане можливим).

3. Повідомлення працівників. Доведіть наказ до відома працівників (будь-яким доступним способом – електронною поштою, месенджером, телефоном, особисто тощо). Бажано отримати підтвердження, що працівник поінформований.

Перевага: призупинення договорів дає можливість зберегти кадровий склад підприємства, уникнути звільнень, але при цьому не виплачувати зарплату за той період, поки діяльність фактично неможлива. Це полегшує фінансовий тягар на бізнес у критичний час, а працівникам гарантує можливість повернутися на роботу, щойно її відновлення стане можливим.

Державна підтримка: у період призупинення дії трудових договорів роботодавець може отримати компенсацію частини зарплати та ЄСВ за програмою «Точка опори» — заява до центру зайнятості протягом 90 днів (див. розділ «Державні програми підтримки бізнесу»).

ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ (ВІДНОВЛЕННЯ ТА КОМПЕНСАЦІЇ)

Держава запровадила або планує запровадити кілька програм, що мають допомогти підприємствам, постраждалим від війни, відновити діяльність та компенсувати втрати.

Нижче ключові з таких програм і ініціатив:

ГРАНТИ НА ВІДНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА (ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА, ПОСТАНОВА КМУ №813 ВІД 7 ЛИПНЯ 2025)

Ціль програми: допомогти підприємствам, що постраждали від бойових дій, відбудувати зруйновані виробничі потужності або модернізувати обладнання.

Розмір підтримки: загальний розмір гранту не перевищує 8 млн грн, а для суб'єктів господарювання, які оновлюють основні засоби виробництва, знищені чи пошкоджені внаслідок збройної агресії РФ, - до 16 млн грн, але не більше розміру збитку.

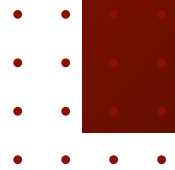
Умови використання коштів: грант надається на підставі бізнес-плану та на умовах співфінансування; частка державної підтримки залежить від типу проєкту й території реалізації. Для бізнесу з постраждалих територій це може бути суттєвим інструментом швидкого відновлення виробничої бази.

«ТОЧКА ОПОРИ»: КОМПЕНСАЦІЯ ЗАРПЛАТ ПІД ЧАС ПРОСТОЮ (ПОСТАНОВА КМУ № 449 ВІД 01.04.2026)

Ціль програми: допомогти роботодавцям зберегти трудові відносини з працівниками у період вимушеного простою або призупинення дії трудових договорів, спричинених пошкодженням чи знищенням майна внаслідок бойових дій.

Що компенсується: частина заробітної плати працівника за період простою або призупинення дії трудового договору, а також ЄСВ, нарахований на суму такої допомоги. Джерело — Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Реалізують програму Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України і Державна служба зайнятості.

Розмір і строк: сума допомоги разом із нарахованою зарплатою за період простою та ЄСВ — у межах двох мінімальних заробітних плат на одного працівника на місяць (у 2026 році — 17 294 грн). Тривалість — до 3 календарних місяців із можливістю продовження до 6 місяців, якщо підприємство відновлює діяльність; релокація прямо визнається варіантом відновлення.

Хто може отримати — роботодавці, які:

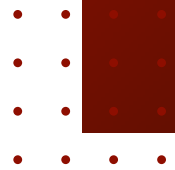
- мають підтверджене пошкодження або знищення майна внаслідок бойових дій після 1 січня 2026 року;
- оформили простій (ст. 113 КЗпП) або призупинення дії трудових договорів (ст. 13 Закону № 2136-IX);
- вели господарську діяльність не менше 6 місяців до пошкодження; працівник, за якого надається компенсація, офіційно працевлаштований не менше 6 місяців;
- не мають заборгованостей із зарплати, податків і ЄСВ за попередні 6 місяців; не перебувають у процедурі банкрутства чи ліквідації; не є бюджетними установами;
- планують відновлення діяльності (крім підприємств на тимчасово окупованих територіях).

Порядок отримання: заява з документами подається до центру зайнятості за місцем провадження діяльності протягом 90 днів з дати початку простою або призупинення.

Подати заяву можна також онлайн через портал Дія; рішення ухвалюється протягом 10 робочих днів. План відновлення подається у довільній формі — короткий опис пошкоджень та обраний сценарій (ремонт, релокація або частковий запуск). Працівники у простої можуть залучатися до суспільно корисних робіт (за відсутності медичних протипоказань).

Практичний нюанс: правильно оформлений наказ про простій чи призупинення — обов'язкова передумова компенсації.

Якщо після інциденту ви обрали простій із виплатою 2/3 окладу, частину цього навантаження тепер можна перекласти на державу. Строк 90 днів жорсткий — внесіть його в календар контролю дат одразу після оформлення простою.

КРЕДИТИ НА ВІДНОВЛЕННЯ В МЕЖАХ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5-7-9%» (ДІЄ З 01.07.2026)

Ціль: дешеве кредитування на відбудову та/або відновлення майна підприємства, зруйнованого чи пошкодженого внаслідок збройної агресії. Напрям запроваджено рішенням Уряду від 10.06.2026 (зміни до постанови КМУ № 28 від 24.01.2020).

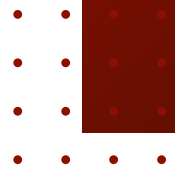
Умови: максимальна сума — до 150 млн грн; ставка — 0,1% річних у перші два роки, надалі 5%, 7% або 9% залежно від сегмента бізнесу (мікро, малий, середній) та приросту робочих місць.

Важлива особливість: кредити на відновлення не враховуються при визначенні максимальної суми кредиту з державною підтримкою, якщо підприємство одночасно користується іншими цілями чи напрямками програми.

Адміністрування: Національна установа розвитку (працює з 01.01.2026 як правонаступник Фонду розвитку підприємництва) через уповноважені банки.

Супутні зміни: для підприємств у зоні високого воєнного ризику ставка за кредитами на оборотний капітал — 7% річних; з 1 вересня 2026 року для середніх підприємств діє додатковий критерій фінансової спроможності (модифікований коефіцієнт покриття процентів операційними доходами).

Практичний нюанс: банк вимагатиме підтвердження факту та розміру збитків — витяг з ЄРДР, дані Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна, звіт про оцінку. Це та сама доказова база, що формується за алгоритмом цього посібника: її якість напряду визначає і доступ до кредиту.

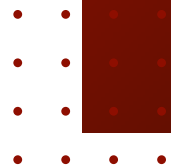
РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ НАЯВНИХ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ: ПОЗИЦІЯ НБУ

Систематичні обстріли енергетичної, логістичної, складської та портової інфраструктури ускладнюють операційну діяльність і здатність бізнесу обслуговувати кредити. Якщо пошкодження майна вдарило по грошовому потоку, у постраждалого підприємства тепер є формальна опора в перемовинах з банком.

Лист НБУ від 30.07.2026 № 32-0009/71481 рекомендує банкам: розглядати в індивідуальному порядку реструктуризацію кредитної заборгованості (зокрема зміну графіків погашення основної суми боргу); здійснювати постійний моніторинг стану боржників з урахуванням тимчасових логістичних обмежень та інших воєнних чинників; зберігати доступ до кредитування для критично важливих галузей та агропромислового сектору (насамперед для фінансування осінньої посівної); розглядати прийняття як забезпечення застави готової продукції АПК. Для агровиробників окремо: оцінка фінансового стану здійснюється на підставі річної звітності (п. 48 Положення № 351), тож тимчасова волатильність показників, зокрема через обстріли портів Великої Одеси, не повинна погіршувати клас боржника за збереження хорошого фінансового стану за результатами року.

Постанови Правління НБУ від 07.08.2026 № 88 та № 89 (чинні з 08.08.2026) вже запровадили ключові послаблення: банки можуть не визнавати дефолт боржника у разі короткострокової (до одного року) реструктуризації боргу, спричиненої фінансовими труднощами внаслідок збройної агресії, — у тому числі повторної. Послаблення застосовується до реструктуризацій, здійснених з 1 липня 2026 року до 1 вересня 2027 року, за умови, що банк має підстави вважати, що боржник подолає тимчасові труднощі та відновить обслуговування заборгованості. До 01.09.2027 діють також особливі умови врахування аграрної продукції як застави за кредитами підприємствам АПК.

Практичний нюанс: якщо обслуговування кредитів ускладнилося — ініціюйте перемовини з банком, посилаючись на лист НБУ та постанови № 88/№ 89. Тимчасовість труднощів аргументуйте тією самою доказовою базою, що формується за цим посібником (акти, фото, оцінка збитків), додавши план відновлення. Водночас НБУ прямо застерігає: реструктуризація не повинна використовуватися для приховування фактичної неплатоспроможності — у разі суттєвого знищення активів банки відображатимуть реальний кредитний ризик.

ПОДАТКОВІ ТА МИТНІ СТИМУЛИ ДЛЯ ІНВЕСТИЦІЙ (ЗАКОНОПРОЄКТИ №13414 ТА №13415)

Станом на дату цієї редакції законопроекти ухвалено лише в першому читанні (04.11.2025) і вони готуються до другого; тривають консультації, зокрема з МВФ, та обговорення правок — щодо строків реалізації проєктів, лімітів інвестицій та кількості проєктів на одного платника податків. Автоматично розраховувати на запуск механізму не варто.

Їхня логіка - запровадити компенсацію капітальних інвестицій через податкові інструменти та надати додаткові стимули для інвесторів у переробну промисловість.

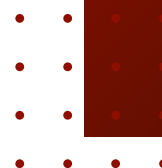
Для бізнесу це варто розглядати як перспективний інструмент, але інвестиційні рішення щодо відновлення виробництва доцільно будувати насамперед на чинних програмах, а не на очікуваних змінах законодавства.

Насамперед такі ініціативи орієнтовані на виробничі інвестиції у створення, модернізацію або розширення переробних потужностей.

Остаточні пороги інвестицій, розміри компенсації та перелік податкових/митних стимулів можуть змінитися між першим і другим читанням.

Перед запуском великого проєкту відбудови перевіряйте не лише законопроекти, а й чинні підзаконні акти, грантові та страхові інструменти.

Цільова аудиторія: насамперед середні та великі підприємства, які планують відбудову, розширення або створення нових виробництв в Україні.

СТРАХОВА ПІДТРИМКА ЧЕРЕЗ ЕКА (ЕКСПОРТНО-КРЕДИТНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ)

Нормативна база: постанова КМУ № 1541 від 28.11.2025, зміни постановами КМУ № 96 від 28.01.2026, № 352 від 18.03.2026 та № 887 від 08.07.2026 (чинна з 10.07.2026), а бюджетний механізм виплат — постанова КМУ № 399 від 18.03.2026 (зі змінами № 513 від 24.04.2026).

З 1 січня 2026 року в Україні діє Програма часткової компенсації, яка охоплює як компенсацію за пошкоджене/знищене майно, так і компенсацію страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків.

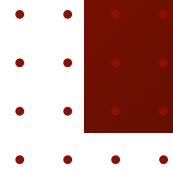
Перші результати: у травні 2026 року здійснено перші виплати — чотири підприємства отримали 6,8 млн грн компенсації страхових премій; за даними Мінекономіки, участь у програмі знизила середню вартість страхування майна від воєнних ризиків з 4,24% до 1,19%. Станом на 09.07.2026 погоджено 139 заяв на участь від прифронтових підприємств на 2,67 млрд грн ймовірної компенсації; за напрямом компенсації страхової премії подано 63 заяви; загальна вартість страхового покриття за ними — 7,9 млрд грн, потенційний обсяг компенсації — 94,22 млн грн.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ПОШКОДЖЕНЕ АБО ЗНИЩЕНЕ МАЙНО

! Важливо !

Компенсація за пошкодження/знищення майна надається лише за майно, пошкоджене або знищене починаючи з 1 січня 2026 року, якщо бізнес був учасником програми на дату пошкодження та відповідає критеріям програми на дату рішення про виплату.

Підтвердженням участі у програмі є письмове повідомлення ЕКА про включення до програми; без включення до програми заздалегідь отримати компенсацію за вже пошкоджене майно не вийде.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ПОШКОДЖЕНЕ АБО ЗНИЩЕНЕ МАЙНО - ПРОДОВЖЕННЯ

Для подання заяви на участь у програмі оцінка майна не є формально обов'язковою, але для визначення суми ймовірного збитку, розміру внеску та подальшої підготовки доказової бази її доцільно мати завчасно.

Для подання заяви практично варто підготувати: актуальний витяг з ЄДР, документи про право власності на майно, документи щодо повноважень підписанта та внутрішній перелік активів із орієнтовною вартістю кожного об'єкта.

До заяви бажано додати внутрішню інвентаризацію активів і резервну електронну копію всіх документів у хмарному сховищі - це суттєво спрощує подальшу роботу з ЕКА, страховиком і оцінювачем.

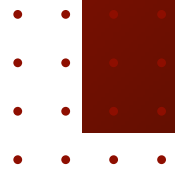
Зміни за постановою № 887 від 08.07.2026: відтепер достатньо подати одну заяву щодо всього постраждалого або знищеного майна (замість окремої заяви по кожному об'єкту). Для виробничого обладнання та інженерних мереж документи на компенсацію можна подавати, не чекаючи внесення інформації до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій. Для підтвердження збитків додатково можна використовувати висновки судових експертів. Крім того, з визначення майна виключено вимогу щодо його використання в основній діяльності — достатньо перебування майна у власності суб'єкта господарювання.

На яке майно поширюється

- Майно бізнесу, розташоване на територіях підвищеного ризику: виробниче обладнання, будівлі та споруди, окремі приміщення, об'єкти незавершеного будівництва (якщо будівництво розпочато після 01.01.2021), а також зовнішні та внутрішні інженерні комунікації та обладнання.
- Території підвищеного ризику визначені Порядком як Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Харківська, Херсонська та Чернігівська області, крім тимчасово окупованих територій із переліку за наказом Мінрозвитку №376.

Які ризики покриваються

- Покриваються збитки від прямого та/або опосередкованого впливу ракет, БПЛА (дронів), авіабомб, артилерійських снарядів, засобів ППО/ПРО та їх уламків, а також пожежі, вибуху й ударної хвилі, спричинених такими засобами ураження.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ПОШКОДЖЕНЕ АБО ЗНИЩЕНЕ МАЙНО - ПРОДОВЖЕННЯ

Хто може отримати

- ФОП або юридичні особи (крім державного та комунального секторів), які є резидентами України, не перебувають у процедурі банкрутства/припинення, не під санкціями та не мають заборонених зв'язків із державою-агресором.

Розмір компенсації

Загальний граничний розмір компенсації за пошкодження/знищення майна - до 30 млн грн на одного суб'єкта господарювання протягом строку дії програми, але не більше прямого збитку.

Практичний нюанс: компенсація визначається окремо щодо кожного активу і не може перевищувати ані реальний збиток, ані суму ймовірного збитку, яку бізнес раніше заявив щодо цього активу при вході в програму.

Внесок за участь

Одноразовий внесок становить 0,5% від загальної суми ймовірного збитку. Для бізнесу це означає, що при граничному ліміті 30 млн грн практична верхня межа такого внеску становить 150 000 грн.

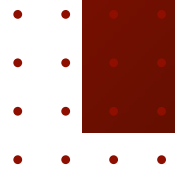
Важливо врахувати, що у разі ненастання випадку для виплати, відмови у компенсації або відсутності бюджетного фінансування внесок загалом не повертається; повернення можливе лише щодо переплати понад встановлену межу.

Як стати учасником

Подати заяву до ЕКА (у тому числі онлайн через pk.esa.gov.ua або Дія.Бізнес), сплатити внесок, отримати письмове повідомлення про включення до програми та зберігати в електронному вигляді пакет документів по кожному активу, який включено до програми.

Що робити, якщо майно пошкоджено або знищено

Внести відомості до Реєстру пошкодженого та знищеного майна (для виробничого обладнання та інженерних мереж подання заяви можливе без очікування внесення), підготувати пакет доказів (фото/відео, акти, технічні паспорти, оцінка, акти/довідки ДСНС, поліції, військової адміністрації) та подати заяву на компенсацію — одну щодо всього постраждалого майна, не пізніше 3 місяців із дня припинення або скасування воєнного стану. Фактична виплата відбувається в межах бюджетного механізму, затвердженого постановою № 399; компенсація має бути надана протягом 30 днів.

Зверніть увагу (цесія): подання заяви про компенсацію означає приєднання до договору про відступлення державі права вимоги до рф щодо відшкодування збитків у компенсованій частині. Якщо ви паралельно ведете або плануєте позов до держави-агресора чи заяву до Реєстру збитків, обидва треки слід узгодити: вимоги до рф доцільно заявляти щодо некомпенсованої частини збитку (див. Матрицю поєднання механізмів).

КОМПЕНСАЦІЯ СТРАХОВОЇ ПРЕМІЇ

Де діє

На територіях, де страховики фактично надають страхування майна від воєнних ризиків та укладають договори, що відповідають критеріям програми.

Умови

- Компенсація надається за договорами страхування майна від воєнних ризиків, укладеними після 01.01.2026, строком не більше одного року, із виокремленими страховою сумою, тарифом і страховим платежем саме за воєнними ризиками.
- Об'єктом страхування має бути саме майно, визначене програмою ЕКА, а страхувальником — суб'єкт господарювання, який є учасником програми. Постановою № 887 вимоги до застрахованого майна спрощено: достатньо перебування майна у власності суб'єкта господарювання, вимогу щодо використання в основній діяльності скасовано.

Розмір компенсації

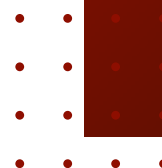
Держава компенсує частину страхової премії, що перевищує 1% страхового тарифу за воєнними ризиками.

Граничний розмір компенсації страхової премії — до 3 млн грн на одного суб'єкта господарювання протягом календарного року; постановою № 887 уточнено, що річний ліміт визначається за датою укладення договорів страхування, а не за датою їх завершення.

Якщо договір передбачає сплату страхової премії частинами, компенсація виплачується пропорційно фактично сплаченим частинам.

Внесок

Внесок за участь у програмі компенсації страхової премії становить 5 000 грн і має бути сплачений на момент подання страховику заяви про участь у програмі

КОМПЕНСАЦІЯ СТРАХОВОЇ ПРЕМІЇ - ПРОДОВЖЕННЯ

Порядок отримання

- Укласти договір зі страховиком, подати заяву про участь у програмі, сплатити внесок та зберегти підтвердження оплати.
- Заяву на компенсацію можна подавати починаючи з 31-го календарного дня після укладення договору і до спливу 30 календарних днів після закінчення строку його дії — постановою № 887 скасовано попередній 60-денний дедлайн.
- Якщо премія сплачується частинами, заява за кожною наступною частиною подається не пізніше ніж через 10 календарних днів після її фактичної сплати.
- Для бізнесу практично важливо одразу будувати календар контролю дат за кожним договором страхування, інакше є високий ризик пропустити строк подання заяви.
- Страхування від воєнних ризиків та програма ЕКА не замінюють внутрішній план безперервності бізнесу: компенсація допомагає фінансово, але операційну стійкість забезпечують резервні дані, електронний документообіг, альтернативні майданчики та перехід критичних функцій у хмару.
- Вікно пізнього приєднання до програми компенсації премій (для договорів, укладених з 01.01.2026 без одночасної заяви про участь) діяло до 01.08.2026 і наразі закрите (постанова № 887).

ПРИКЛАД ІЗ ПРАКТИКИ (ТРАВЕНЬ 2026).

Великий київський девелопер застрахував два офісні кампуси від воєнних ризиків, приєднався до програми компенсації страхових премій і подав заяву на 31-й день дії договору. Компанія стала однією з перших чотирьох, які отримали виплати: разом їм компенсовано 6,8 млн грн премій, а фактична вартість страхування знизилася із середніх 4,24% до 1,19% страхової суми. За оцінками учасників ринку, раніше отримання порівнянного покриття воєнних ризиків займало близько року.